

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

*Кудрявцева Д.Ю., здобувач вищої освіти,
3282dk@gmail.com*

*Романьков О.М., здобувач вищої освіти
Romanua.92@gmail.com*

*Науковий керівник: Бочарова Н.А., к.е.н., доцент кафедри
менеджменту
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Стратегічне податкове планування (прогнозування) є найвищим рівнем формування податкової політики.

З практичної точки зору, формування податкової політики - це діяльність, пов'язана з постійною генерацією методів оптимізації податкового портфеля підприємства, але оскільки податкове планування має справу з виконанням майбутніх, а не минулих податкових зобов'язань, тобто фінансових зобов'язань, що виникають в результаті прийнятих сьогодні рішень, то результат цього процесу (податкове планування) має бути спрямований на досягнення стратегічних переваг [1].

Аналіз практичної діяльності підприємств України та існуючих літературних джерел [1-5] дозволив виділити окремі етапи процесу формування податкової стратегії підприємства, наведені нижче.

1. Визначення загального періоду формування податкової стратегії.

Ключовими умовами визначення періоду формування податкової стратегії підприємства є передбачуваність загального розвитку економіки, податкової політики держави та ситуації на сегменті фінансового ринку, до якого відноситься майбутня фінансова діяльність підприємства. Умовами для визначення періоду формування податкової стратегії підприємства також є галузева приналежність, розмір та стадія життєвого циклу підприємства.

2. Дослідження зовнішнього податкового середовища та факторів національної податкової політики.

Таке дослідження включає вивчення економічних і правових умов діяльності підприємства з урахуванням поточної ситуації та можливих майбутніх змін у податковій сфері. Виходячи з того, що податкова стратегія є частиною фінансової стратегії компанії, на

цьому етапі розробки податкової стратегії аналізується ситуація на фінансовому ринку і фактори, що впливають на неї, а також готуються прогнози розвитку ситуації по відношенню до конкретних сегментів ринку, що мають відношення до майбутньої діяльності компанії в процесі податкового планування.

3. Формулювання стратегічних цілей діяльності підприємства у сфері податкового планування.

Основною метою такої діяльності є максимізація прибутковості виробництва за рахунок підвищення рівня добробуту власників підприємства та зниження податкових витрат [2]. Водночас ця головна мета вимагає певної конкретизації з урахуванням викликів та особливостей майбутнього розвитку підприємства.

Система стратегічних податкових цілей повинна гарантувати використання достатнього обсягу власних фінансових ресурсів і прибуткового акціонерного капіталу, оптимізацію податкового портфеля та толерантність до податкових ризиків у майбутній господарській діяльності.

Система стратегічних цілей у сфері податкового планування повинна бути розроблена чітко і лаконічно, а кожна мета повинна бути відображена в конкретних показниках (цільових критеріях стратегії).

4. Визначення цільових показників для кожного періоду реалізації податкової стратегії. У процесі такої ідентифікації забезпечується динамічне представлення системи цільових критеріїв стратегічного податкового планування та зовнішня і внутрішня синхронізація в часі.

Зовнішня синхронізація означає узгодження показників розробки податкової стратегії з показниками загальної та фінансової стратегії підприємства, з очікуваними змінами в національній податковій політиці та в періоді її реалізації [3].

Внутрішня синхронізація означає взаємне узгодження всіх цільових критеріїв стратегічного податкового планування в часі.

5. Розробка податкової політики щодо окремих аспектів планування податкового кредиту. Цей етап розробки податкової стратегії є найважливішим. Податкова політика - це форма, в якій податкова філософія і податкова стратегія підприємства реалізуються в найважливіших аспектах його діяльності з податкового планування і на конкретних етапах його здійснення. На відміну від податкової стратегії в цілому, податкова політика формується лише за окремими

напрямами податкового планування на підприємстві і вимагає максимально ефективного управління для досягнення основних стратегічних цілей цього процесу.

Формування податкової політики може бути багатограним в окремих аспектах податкового планування. Наприклад, політика управління непрямыми та прямими податками може бути розроблена в рамках політики управління податковим кредитом підприємства. Політика управління непрямыми податками може також включати окремі блоки політики для управління конкретними видами непрямих податків (наприклад, ПДВ, акцизний збір, податок з продажу).

6. Створення системи організаційно-економічних та правових заходів для забезпечення реалізації податкової стратегії.

Система організаційно-економічних заходів передбачає формування на підприємствах різних типів «центрів податкової відповідальності», визначення обсягу прав, обов'язків і відповідальності менеджерів за результати податкового планування, розробку системи стимулювання працівників за їх внесок у підвищення ефективності податкового планування.

Серед економіко-правових заходів у сфері податкового планування, що сприяють досягненню стратегічних цілей компанії, можна виділити: особливості ділового обороту і судової практики, облік і прогнозування довгострокової нормативно-правової бази та її змін, прогнозування податкових зобов'язань організації, в тому числі у випадках форс-мажорних обставин, варіації фінансових, документарних і товарних схем, а також розробка сіткових графіків виконання податкових, фінансових та комерційних зобов'язань.

7. Оцінка ефективності розробленої податкової стратегії.

Така оцінка є завершальним етапом стратегічного податкового планування підприємства і здійснюється за такими основними параметрами [4]:

- узгодженість податкової стратегії підприємства із загальною стратегією розвитку задля виявлення ступеня узгодженості цілей, напрямків та етапів реалізації цих стратегій;

- відповідність податкової стратегії підприємства очікуваним змінам у зовнішньому середовищі;

- внутрішня збалансованість податкових стратегій; життєздатність податкової стратегії;

- толерантність до ризиків, пов'язаних з реалізацією податкової стратегії.

Крім того, необхідно оцінити, наскільки рівень цих ризиків є прийнятним для фінансової діяльності даного підприємства з точки зору можливого розміру фінансових втрат (податкові штрафи, пеня за несвоєчасну сплату податків); ефективність розробленої податкової стратегії.

Таким чином, класичні заходи податкового планування включають належну організацію бухгалтерського обліку та звітності, планування господарської діяльності в рамках правового поля та своєчасну сплату податків.

Досягнення цих цілей вимагає ведення точного і грамотного бухгалтерського та податкового обліку, належної підготовки ключових бухгалтерських документів та відстеження змін у чинному податковому законодавстві.

Оптимізація заходів податкового менеджменту вимагає якісно іншого підходу до організації бізнесу.

До звичних критеріїв побудови бізнесу необхідно додати критерій мінімізації податків.

Всю систему господарських, фінансових і правових відносин підприємства необхідно розглядати з точки зору мінімізації податків і вживати низку відповідних заходів.

Податкове планування оптимізаційних заходів означає розробку господарської діяльності, податкових схем та їх документальне оформлення з метою мінімізації податків в рамках законної діяльності підприємства.

Література.

1. Квасовський О.Р. Проблеми наукової систематизації принципів оптимального оподаткування / О.Р. Квасовський // Фінанси України. – 2016. – № 2. – С.101-112.
2. Нечай Н. Нариси з історії оподаткування / Н.Нечай. – К.: Вісник податкової служби, 2012. – 144с.
3. Панасюк Б. Податковий кодекс – барометр становища у суспільстві / Б. Панасюк // Економіка України. – 2012. – №12. – С.16-21.
4. Орищин Т.М. Напрями оптимізації податкового навантаження підприємств в контексті податкового планування. Економіка та суспільство. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/314/300> (дата звернення: 26.10.2023).
5. Романюк А.М., Варналій З.С. Використання методів податкового планування в діяльності підприємств: досвід Китаю. International scientific journal «Grail of Science». 2021. № 1. С. 56-61.